A P P E N D I C E S

*

APPENDIX 1.

Editions and Translations of Śiśupālavadha.

The following editions and translations are known to me.

Editions.

No.	Title	Extent	Comm. if any	Editor	Publisher	Year of Publication	Place	Remark if any.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Śiśupāla-vadha of Māgha.	I to XX	Sarvamkasā of Mallinātha	Jivanand Vidyasagar	Kavyaprakasa Press	1875 A.D.	Calcutta	-
2.	"	I to X	"	"	Valmiki Press	1883 A.D.	"	It has run into several editions.
3.	"	XI to XX	"	"	Sarasvati Press	1884 A.D.	"	" " "
4.	"	I to XX	"	Pt.Durga-prasad & Pt.Siva-datta	Nirnayasagar Press	1890 A.D.	Bombay	" " "
5.	"	I	"	Saradaranjan Ray	Manoranjan Ray	1917 A.D.	Calcutta	It gives translation an notes on verses in English and it has run into four editions.
6.	"	II	"	"	Kumudaranjan Ray	1917 A.D.	"	" It has run into five editions.
7.	"	I to V	"	-	Sanvadaratna-kar Press.	1925 A.D.	"	-

2	3	4	5	6	7	8	9
Śiśupālavadha of Māgha.	I to X	Sarvamkaṣā of Mallinātha	-	Sanvadaratnakar Press	1925 A.D.	Calcutta	-
"	X to XX	"	-	"	"	"	-
"	XI to XV	"	-	"	"	"	-
"	XVI to XX	"	-	"	"	"	-
"	I to XX	"	Ksemaraja Krsnadasa	Venkatesa Press	1926 A.D.	Bombay	-
"	I to XX	"	Pt.Durgaprasad.	NSP.	1927 A.D.	"	-
"	I to XX	Comm. of Mallinātha and Comm. of Vallabhadeva	-	Chaukhamba Sanskrit Series.	1929 A.D.	Benaras	-
"	I to IV	Comm of Mallinātha.	M.S.Bhandare	Gopal Narayan & Co.	1932 A.D.	Bombay	It gives notes and translation in English.
"	I to II	Sudhā of Dharmadatta Upadhyaya.	Narahari Sastri Thatee	Chaukhamba Sanskrit Series	1934 A.D.	Benaras	The comm. is meant for beginners.
"	I to II	Subodhinī of Gaurinath Pathak	Gaurinath Pathak	Saradabhavan	1934 A.D.	"	-
"	I to XX	Comm. of Vallabhadeva	Ramacandra Kak and Harabhatt Sastri	Govt. of Kashmir	1935 A.D.	Srinagar	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
19.	Śiśupālavadha of Māgha	I to III	Comm. of Mallinātha	Pt.Laksmi-dhara Dharmadhi-kari.	Chaukhamba Sanskrit Series	1938 A.D.	Benaras	-
20.	"	I to II	Comm. of Mallinātha and Sudhā of Dharmadatta Upadhyaya	Ramacandra Panasikar	"	1938 A.D.	"	-

Translations.

No.	Title	Extent	Language of translation.	Translator	Publisher	Year of Publication	Place	Remark.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Śiśupālavadha of Māgha.	I to X	Gujarati	Harilal Narasinharam Vyas.	Gujarat Vernacular Society	1908 A.D.	Ahmedabad	It is a verse to verse literal translation. The text is given.
2.	"	XI to XX	"	"	"	1910 A.D.	"	"
3.	Śiśupālavadha Mahākāvya	I to XX	Hindi	Sastri Ramapratap Tripathi	Hindi Sahitya Sammelana	1953 A.D.	Prayag	"
4.	Śiśupālavadha of Māgha	I to XI	German	Schutz	-	1843 A.D.	-	-
5.	"	I to XX	French	Fauche	-	1863 A.D.	Paris	-
6.	"	I	English	Saradaranjan Ray	Manoranjan Ray	1917 A.D.	Calcutta	It is a verse to verse translation. The text is given.
7.	"	II	"	"	Kumudaranjan Ray	1917 A.D.	"	"
8.	"	I to IV	"	M.S.Bhandare	Gopal Narayan & Co.	1932 A.D.	Bombay	"

APPENDIX 2.

Description of the oldest and three other Mss. in order of their date.

There are four old Mss. of the text of our poem - two of them belonging to OI;Baroda, and the other two to BORI;Poona. They have been consulted by us particularly with reference to the problem of the interpolations in our poem. The following is their description.

1. The oldest of these four Mss, is dated Samvat 1488. Its exact date given in the colophon is the full-moon day of the month of Māgha, Samvat 1488. It belongs to BORI, Poona. (cf. संवत् १४८८ वर्षे माघसुदि पूर्णिमायां लिलिखात).

Its size:-

(i) Length of each page: 10.2".

(ii) Breadth of each page: 4.3".

(iii) Thickness of the Ms.:.4".

It has 39 folios, the lines per page vary from 16 to 21, the script is Devanāgarī, the material used is paper, the characters are small but legible and the condition is fairly good. It contains Avacūrṇī upto the Canto VIII. There are square blank places in the centre of the folios.

2. The next in order of date is the Ms. which belongs to OI;Baroda. It is dated Samvat 1496. Its exact date given in the colophon is Saturday, the fourteenth day of the dark half of the month of Vaiśākha of Samvat 1496.

Its size:-

(i) Length of each page: 9.5".

(ii) Breadth of each page: 4".

(iii) Thickness of the Ms.: 1".

Canto I is missing. Its extent is page 13 to the page 199. There are seven lines per page (excluding those of the comm. which are written on all four sides of the text). The script is Devanāgarī, the material used is paper, the characters are big and legible and the condition is good.

The colophon informs us that the Ms. is copied out at a place called Vaijalapura situated near Dhavalaka Mandala in the kingdom of the emperor Ahmed Shah.

(Cf. संवत् १४९६ वर्षे वैशाखवदि १४ चतुर्दश्यां तिथौ शनिदिने सकलमेदिनीपति पातशाह श्री अहिम्मदविजयराज्ये तन्मुक्तधवलकमण्डलप्रत्यासन्न वइजलपुरे ..... आभ्यंतरवास्तव्य .....कैशैवात्मज ..... ऋषिप्रभृतीनां पठनार्थं माघकाव्यस्य पुस्तकमिदमलेखि लिलिखे T)

3. Then comes the Ms. dated Samvat 1506 which also belongs to OI; Baroda. Its exact date is Monday, the eighth day of the dark half of the month of Vaiśākha of Samvat 1506.

Its size:-

(i) Length of each page : 12.2".

(ii) Breadth of each page : 4.6"

(iii) Thickness of the Ms. : .5".

The extent is complete. It has 112 pages, the lines per page are 10, the script is Devanāgarī, the material used

is paper, the characters are legible and the condition is good. There are square blank places in the centre of the folios. It contains text only.

The colophon informs us that the name of the scribe is Muni Ānandasamudra and that the Ms. was copied out at Cambay. (Cf. संवत् १५०६ वैशाखवदि अष्टमीदिने सोमवासरे अद्येह श्रीस्तंभतीर्थे श्रीउपकेशगच्छे मुनिमाणिक्यसुंदरशिष्यमुनि आनंदसमुद्रपठनकृते लिखितमिति ।

)

4. The fourth is dated Samvat 1545 and belongs to BORI;Poona. Its exact date is the eighth day of the month of Śrāvana of Samvat 1545 (Cf. संवत् १५४५ वर्षे श्रावणमासे ८ तिथौ ..... वासरे ..... पठनार्थे राघकेन इदं माघकाव्यस्य पुस्तकं स्वयमेव लिपितं ।) The name of the scribe is Radhaka.

Its size:-

(i) Length of each page: 11.5".

(ii) Breadth of each page: 6".

(iii) Thickness of the Ms.: 1".

Its is complete. It has 74 leaves. The line per page vary from 13 to 14, the script is Devanāgarī, the characters are not quite clear and legible, the material used is paper and the condition is bad. The Ms. is injured and the leaves are pasted with paper slips. Folio 32 is missing and fol.Nos. 21 and 31 are repeated. It contains the text only.

APPENDIX 3.

INDEX VERBORUM.

१	अकव्वद:	(XIV. 1).
२	अकूपार	(XIX. 26)
३	अघटते	(XV. 33)
४	अतनुतरता	(VI. 67)
५	अधोक्षज:	(II. 68)
६	अपष्ठु	(XV. 17)
७	अय	(XIX. 58)
८	अष्टापद	(III. 28)
९	अक्षघ्न	(XVIII. 7)
१०	आप्रपदीन	(III. 10)
११	उपदीकृत	(XIV. 39)
१२	उर्मिका	(XVII. 8)
१३	उल्लल्न	(XIX. 84)
१४	ऊर्णुनाव	(XIX. 21)
१५	एकागारिक	(XIX. 111)
१६	ऐरेयै	(XI. 51)
१७	और्णविष्ठ:	(XX. 14)
१८	कला:	(IX. 32)
१९	कलिलै	(XIX. 98)
२०	कशितै	(IX. 61)
२१	कापिशायन	(X. 4)
२२	कु	(XIX. 17)

२३	गोमतल्लिका	(XII. 41)
२४	चक्रीवान्	(V. 8)
२५	नखंपच:	(IX. 85)
२६	नग्ना:	(XVIII. 16)
२७	निबिरीस	(VII. 20)
२८	परिस्रुत	(X. 5)
२९	प्रदेशिनी	(XVII. 9)
३०	प्रष्ठा:	(XIX. 30)
३१	प्रापणिक	(IV. 11)
३२	पुष्पचणा:	(IV. 31)
३३	भास्मन	(IV. 65)
३४	भृजिष्य	(XV. 63)
३५	मलिम्लुच्	(XVI. 52)
३६	मङ्ग्म्	(VIII. 71)
३७	माजीवन्	(II. 45)
३८	रीण	(XIV. 63)
३९	लेलिहान	(XX. 46)
४०	वत्सदन्त	(XX. 15)
४१	वर्वाल्गरे	(XIV. 29)
४२	वारिज	(XV. 72)
४३	विपपाट	(XIX. 56)
४४	विशङ्कट	(XIII. 34)
४५	सघ्रीच्	(VIII. 44)
४६	समनीनहत्	(XV. 71)
४७	स्तम्बेरेम	(V. 34)
४८	सांयुगी	(XIX. 17)
४९	स्वादुंकार	(XVIII. 77)
५०	स्वापतेय	(XIV. 9)
५१	हरिहेतिहृति	(IX. 15)

APPENDIX 4.

A List of Idioms.

१. अदोषतैव विगुणस्य गुणः T (IX. 12)

२. अनीत्वा पङ्कतां धूलिमुदके नावतिष्ठते T (II. 34)

३. अनुद्धुरन्ते घनध्वनिं न हि गोमायुरुतानि केसरी T (XVI. 25)

४. उच्चैर्भवति लघीयसा हि धार्ष्ट्यम् T (VIII. 60)

५. उद्वृत्तः क इव सुखावहः परेषाम् T (VIII. 18)

६. कृते खेः क्षालयितुं क्षमेत कः क्षपातमस्काण्डमलीमसं तमः T (I. 38)

७. औचित्यं गणयति को विशेषकामः T (VIII. 10)

८. कस्मिन्वा सजलगुणे गिरां पटुत्वम् T (VIII. 45)

९. क्रिया केवलमुत्तरम् T (II. 22)

१०. क्षणे क्षणे यन्नवतामुपैति तदेव रूपं रमणीयतायाः T (IV. 17)

११. ज्ञातसारोऽपि खल्वेकः संदिग्धे कार्यवस्तुनि T (II. 12)

१२. चक्षुष्यः खलु महतां परैरलक्ष्यः T (VIII. 57)

१३. दयितं जनः खलु गुणीति मन्यते T (XV. 14)

१४. दाक्ष्यं हि सद्यःफलदम् T (XII. 32)

१५. दुस्त्यजः खलु सुखादपि मानः T (X. 21)

१६. ध्रियते यावदेकोऽपि रिपुस्तावत्कुतः सुखम् T (II. 35)

१७. न परिचयो मलिनात्मनां प्रधानम् T (VII. 61)

१८. न क्षमं भवति तत्त्वविचारे मत्सरेण हतसंवृति चेतः T (X. 35)

१९. नान्यस्य गन्धमपि मानभृतः सहन्ते T (V. 42)

२०. निपातनीया हि सतामसाधवः T (I. 73)

२१. निर्वृतिर्हि मनसो मदहेतुः T (X. 28)

२२. नैवात्मनीनमथ वा क्रियते मदान्धैः T (V. 44)

२३. नैवाहो विरमति कौतुकं प्रियेभ्यः T (VIII. 69)

२४. परवृद्धिमत्सरि मनो हि मानिनाम् T (XV. 1)

२५. परिभवोऽरिभवो हि सुदुःसहः T (VI. 45)

२६. प्रतिकूलतामुपगते हि विधौ विफलत्वमेति बहुसाधनता T (IX. 6)
२७. प्रमुचितमेव हि जनोऽनुवर्तते T (XV. 41)
२८. प्रज्ञाबलबृहन्मूलः फलत्युत्साहपादपः T (II. 89)
२९. बध्यमूलस्य मूलं हि महद्वैरतरोः स्त्रियः T (II. 38)
३०. बृहत्सहायः कार्यान्तं क्षोदीयानपि गच्छति T (II. 100)
३१. भवति हि विकलता गुणोऽङ्गनानाम् T (VII. 43)
३२. भ्रान्तिभाजि भवति क्व विवेकः T (X. 5)
३३. मदमूढबुद्धिषु विवेकिता कुतः T (XIII. 6)
३४. महतामहताः क्व च नारयः T (VI. 43)
३५. महतां हि सर्वमथवा जनातिगम् T (XIII. 17)
३६. महीयांसः प्रकृत्या मितभाषिणः T (II. 13)
३७. योग्येनार्थः कस्य न स्याज्जनेन T (XVIII. 66)
३८. लघवः प्रकटीभवन्ति मलिनाश्रयतः T (IX. 23)
३९. लब्धस्पर्शानां भवति कुतोऽथवा व्यवस्था T (VIII. 22)
४०. विपदि न दुष्चितातिभूमिः T (VIII. 20)
४१. शास्त्रे हि निश्चितधियां क्व न सिद्धिमेति T (V. 47)
४२. शोभायै विपदि सदाश्रिता भवन्ति T (VIII. 55)
४३. श्रेयसि केन तृप्यते T (I. 29)
४४. सदाभिमानैकधना हि मानिनः T (I. 67)
४५. समय एव करोति बलाबलम् T (VI. 44)
४६. समये हि सर्वमुपकारि कृतम् T (IX. 43)
४७. सर्वः प्रियः खलु भवत्यनुरूपचेष्टः T (V. 6)
४८. सामान्याधिकरणे हि तेजस्तिमिरयोः कुतः T (II. 62)
४९. स्वां मदात्मकृतिमेति हि सर्वः T (X. 18)
५०. हतविधिलसितानां ही विचित्रो विपाकः T (XI. 64)
५१. हन्ति नोपशयस्थोऽपि शयालुर्मृगयुर्मृगान् T (II. 80)

APPENDIX 5.

Stanzas in praise of Māgha.

The following are the traditional verses in praise of our poet.

१. मुरारिपदचिन्ता चेत्तदा माघे रतिं कुरु ।
मुरारिपदचिन्ता चेत्तदा माऽघे रतिं कुरु ॥

२. माघो माघ इवाशेषं क्षमः कम्पयितुं जगत् ।
श्लेषामोदभरं चापि सम्भावयितुमीश्वरः ॥

३. उपमा कालिदासस्य भारवेरर्थगौरवम् ।
नैषधे (v.l. दण्डिनः) पदलालित्यं माघे सन्ति त्रयो गुणाः ॥

४. तावद्भा भारवेर्भाति यावन्माघस्य नोदयः ।
उदेति तु पुनर्माघे भारवेर्भा भारवेरिव ॥

५. कृत्स्नप्रबोधकृत् वाणी भारवेरिव भारवेः ।
माघेनेव च माघेन कम्पः कस्य न जायते ॥ – राजशेखरस्य.

६. माघेन विच्छिन्नोत्साहा नोत्सहन्ते पदक्रमे ।
स्मरन्तो भारवेरेव कवयः कपयो यथा ॥
...धनपालस्य

७. धन्यो माघकविर्यं तु कृतिनस्तत्सूक्ति संसेवनात् ।
... मल्लिनाथ

८. आदौ कालिदासः स्यादश्वघोषस्ततः परम्
भारविश्च तथा भट्टिः कुमारश्चापि पञ्चमः ।
माघरत्नाकरौ पश्चाद् हरिश्चन्द्रस्तथैव च
कविराजश्च श्रीहर्षः प्रख्यातः कवयो दश ॥

९. तस्य श्रीभोजभूपालबालमित्रं कविश्वरः ।
श्रीमाघो नन्दनो ब्राह्मीस्यन्दनः शीलचन्दनः ॥
...प्रभावकचरित १४.१२

१०. श्रीमाघोऽस्ताघधीः श्लाघ्यः प्रशस्यः कस्य नाभवत् ।
चित्तजाड्यहरा यस्य काव्यगङ्गोर्मिविप्रुषः ॥
.... प्रभावकचरित, १४.१४

११. श्रीत्सुप्रभदेवनिर्मलकुलालंकारचूडामणिः
श्रीमन्माधकवीश्वरस्य सहजः प्रज्ञापरिज्ञानिधिः ।
तद्वृत्तं परिचिन्त्य कुग्रहपरिष्वङ्गं कथंचित्कलि-
प्रागल्भ्यादपि संगतं त्यजत भो लोकद्वये शुद्धये ॥
.... प्रभावकचरित .

APPENDIX 6.

Stanzas in praise of Śiśu.

The following are the traditionally current verses in praise of our poem.

१. पुष्पेषु जाती नगरीषु काञ्ची (v.l. काशी) नारीषु रम्भा पुरुषेषु विष्णुः ।
नदीषु गङ्गा नृपतौ च रामः काव्येषु माघः कवि कालिदासः ॥

...घटखर्परस्य

२. नवसर्गगते माघे नवशब्दो न विद्यते ।

३. मेघे माघे गतं वयः ।

४. ये शब्दार्थपरीक्षणप्रणयिनो ये वा गुणालङ्क्रिया
शिक्षाकौतुकिनो विहर्तुमनसो ये च ध्वनेरध्वनि ।
क्षुभ्यदभावतरङ्गिते रससुधापूरे भिमङ्क्षन्ति ये
तेषामेव कृते करोमि विवृतिं माघस्य सर्वेषाम् ॥

...मल्लिनाथस्य

५. नेतास्मिन्यदुनन्दनः स भगवान्वीरः प्रधानो रसः
शृङ्गारादिभिरङ्गवान्विजयते पूर्णा पुनर्वर्णना ।
इन्द्रप्रस्थगमाद्युपायविषयश्चैद्यावसादः फलं
धन्यो माघकविर्यं तु कृतिनस्तत्सूक्ति संसेवनात् ॥

... मल्लिनाथस्य

६. ऐदंयुगीनलोकस्य सारसारस्वतायितम् ।
शिशुपालवधं काव्यं प्रशस्तिर्यस्य शाश्वती ॥

... प्रभावकचरित १४.१३.

APPENDIX 7.

Śiśu. in Anthologies.

Serial No. 1	Beginning of each verse 2	No. in Śiśu. 3	Remark 4
१.	अकृत्वा	II. 52	SRH. 121. 18
२.	अथ लक्ष्म	IX. 31	SSV. 1974
३.	अधिरजनि	VII. 52	SMV. 296.6; SP.357;SSS 647
४.	अनुनय	XI. 9	Rj.1154;PR. 16.62;SSV 2175
५.	अनुराग	IX.10	SMV.483; SP.3585;SSS.133; SSV. 1923.
६.	अप्रसन्न	X. 14	SSV. 2011
७.	अम्बरं	X. 62	SSV. 2094;SUK. 152.3
८.	अर्था न	१	SHV. 939;SP. 407
९.	अलमलम	१	SSV. 1046
१०.	अवचित	VII. 61	SSV. 1863
११.	अविभाव्य	IX. 12	SSV. 1925
१२.	अविरतमभिरामा (V.अनिमिष)	XI. 18	SP. 3723;SSV. 2173
१३.	असंपादयतः	II. 47	SP. 462
१४.	आनन्दै	VIII. 36	SSV. 1882
१५.	आहर्तं	X. 74	SSV. 2124
१६.	इदम्मिद	VII. 50	SP. 3805
१७.	उड्डीना	१	SHV. 961
१८.	उदमज्जि	IX. 30	SSV. 1973
१९.	उदयति	IV. 20	SP. 3737; SSV. 2163
२०.	उदयमुदित	XI. 12	SSV. 2177
२१.	उदयशिखरि	XI. 47	SSV. 2187
२२.	कान्तानां	VIII. 23	SSV. 1883

1	2	3	4
२३.	किं कृमिष्यति	XIV. 75	PR. 3.13;SP. 4020
२४.	कुमुदवन	XI. 64	SP.3724; SSV. 2188
२५.	कृत्गुरु	XI. 38	SSV. 2183
२६.	क्रान्तकान्त	X.3	SSV. 2008
२७.	क्व भ्रातश्चलितो	१	SSV. 3072
२८.	क्षणमय	XI.48	SSV. 2186
२९.	क्षणमत्तु	XI. 65	SSV. 2189
३०.	गुणाना	II. 56	SRH. 13. 103
३१.	चित्रामि	III. 4	SS. 38
३२.	जितरोष	XVI. 26	Rj. 1424; SP.216
३३.	तदवितथ	XI. 33	SA. 207;SSV. 2182
३४.	तमङ्गदे	III. 6	SS. 39
३५.	तुल्ये	II. 49	SHV. 969;SP.287;SSV.2263
३६.	तव दद्दशे	IX. 23	SSV. 1926
३७.	दघद्दसक	XI. 15	SSV. 2178
३८.	दिवसं भृशो	IX. 34	SSV. 1976
३९.	द्रुततर	XI. 8	SSV. 2174
४०.	नखपद	XI. 29	KVS. 339
४१.	नक्तन्दिवोपात्त	१	PV. 749
४२.	नन्नु संदिशेति	IX. 61	SP. 3440;SSS. 523
४३.	नवकुमुद	XI. 22	SSV. 2180
४४.	नवनख	XI. 34	KVS. 340;SSV. 2171
४५.	नालम्बते	II. 86	SRH. 197. 113
४६.	निजांशुकावृतां	१	SP. 373

1	2	3	4
४७.	नीतिरापदि	II.61	SRH. 127. 8
४८.	परितोषयिता	XVI. 28	SP. 347
४९.	परिशिथि	XI. 11	SSV. 2176
५०.	पादाहतं	II. 46	SP.265;SSV. 2264
५१.	पाश्चात्य	IV. 22	SP. 4022
५२.	प्रतिकूल	IX. 6	SA.344;SMV.250;SP.450
५३.	प्रतिशरण	XI. 41	SSS. 2184
५४.	प्रथमं कला	IX. 29	SSV. 1972
५५.	प्रलयमखिल	XI. 66	SSV. 2190
५६.	प्राप्यते	१	SSV. 2012
५७.	प्रियसखी	VI.8	SP. 3796
५८.	बहुजगद	XI. 39	SSS.768;SSV.2172
५९.	बिम्बितं	X. 5	SSV. 2013
६०.	बुभुक्षितै	१	Aucitv. 30
६१.	बुध्धिशस्त्र:	II.82	SRH. 62.61
६२.	मधुरया	VI. 20	SP. 547
६३.	महात्मानो	II. 104	SMV. 52.8; SP. 223
६४.	मा गमन्मद	२	SSV. 2009
६५.	मा जीवन्	II. 45	SHV. 962;SP. 266;SSV.2262
६६.	मुहुरुप	VII. 55	SSV. 1862
६७.	यो यो प्रिय:	III. 16	SP.3525;SSS. 623
६८.	युगान्त	I. 23	SP. 4021
६९.	रजनी	IX. 33	SSV. 1975
७०.	रुचिधाम्नि	IX. 13	SSV. 1924

1	2	3	4
७१.	लुलित	XI. 20	SA. 495;SP. 3725
७२.	विकचकमल	XI.19	SA.519;SMV.2922;SP.2729; SSV.2179
७३.	विगततिमि	XI. 26	SSV. 2181
७४.	विततपृथु	XI. 44	SSV. 2185
७५.	विनयति	VII. 57	SSV. 1864
७६.	शीलै शैलतटात	१	SSV. 3073
७७.	संक्षोभं	VIII. 18	SP.3844;SSS.77;SSV.1881
७८.	स जयति	१	SUK. 27.1
७९.	संपदा	II. 32	SMV. 404. 20;SP. 461
८०.	सपदि	XI. 24	SSV. 2170
८१.	समूल	II. 33	SRH. 176.56;SP.267
८२.	सलीलयाता	I. 52	SP. 3993
८३.	सहजान्ध	XVI. 29	SRH. 44.59;SP. 348
८४.	सामवादाः	II. 55	SRH. 82.5
८५.	स्फुरत्प्रभा	III. 43	PR. 22.72; SSS. 265
८६.	हावहारि	X. 13	SA. 425; SMV. 266.1; SP. 3652;SSS. 690.

Over and above these, several other verses believed to be from the pen of Māgha are listed in Ch.VIII of this thesis (Vide works of Māgha).

APPENDIX 8.

Metrical Analysis of Śiśupālavadha.

1	2	3
Vamśastha	Śloka	Upajāti
I.-1-73	II. 1-115	III. 1-81.
IV. 33	XIX. 1-117	XII. 1-76
		IV. 1-18, 27,63.
		VI. ~~XX~~ 69, 74

4	5	6
Vasantatilakā	Drutavilambita	Puṣpitāgrā
V. 1-68	VI. 1-66, 78	VII. 1-73
IV. 19,22,25,28 31,34,37,43,46,49, 52,55,58,61,64.	II. 117	I. 74
	IV. 21,32,60.	IV. 20,29,50,56.
VI. 77,79.		
XIV. 87		
XX. 76,77		

7	8	9
Praharṣiṇī	Pramitākṣarā	Svāgatā.
VIII. 1-70	IX. 1-86	X. 1-90
IV. 26,38,53,59.	IV. 35,36	VI. 68
XIV. 88		
XVI. 82		

10

Mālinī

XI. 1-66

II. 118

IV. 65,68

VII. 75

XI. 91

11

Manjubhāṣiṇī

XIII. 1-68

12

Rathoddhatā

XIV. 1-85

IV. 57

13

Udgatā

XV. 1-95

(and 34 interpolated verses in XV.)

14

Vaitālīya

XVI. 1-81

15

Rucirā.

XVII. 1-68

16

Śālinī

XVIII. 1-79

IV. 23

XVI. 83

XVI. 85

17

Anupacandasika

XX. 1-75

II. 116

VI. 70,72,75

XVI. 850

18

Śārdulavikrīḍita

I. 75

XVI. 84

XVII. 69

XIX. 120

19

Mandākrāntā

VII. 74

IX. 87

XVIII. 80

20

Meghavisphurajita

XX. 78,79

21

Mattamayūra

IV. 44

VI. 76

22	23	24
Āryāgīti	Upendravajrā	Vaiśvadevī
IV. 48, 51	XIX. 118	XIX. 119
25	26	27
Śikhariṇī	Dṛtaśrī	Prabhā
V. 69	III. 82	VI. 67
28	29	30
Toṭaka	Kuṭajā	Atiśāyinī
VI. 71	VI.73	VIII. 71
31	32	33
Mahāmālinī	Sragdharā	Hariṇī
XI. 67	XV. 96	XII. 77
34	35	36
Indravajrā	Ramaṇiyaka	Pṛthvī
XIV. 86	XIII. 69	IV. 66
37	38	39
Vamśapatrapatita	Pathyā	Jaladharamālā
IV. 67	IV. 24	IV. 30
40	41	42
Kurarirutā	Srgviṇī	Dodhaka
IV. 41	IV. 42	IV. 45.
43	44	
Jaloddhatagati	Bhramaravilasita.	
IV. 54	IV. 62.	

APPENDIX 9.

A Note on Bandhas.

Five stanzas of Canto XIX of Śiśu. illustrate five different Bandhas which are explained in due order as follows.

(1) Sarvatobhadra (XIX. 27).

This Bandha has each pāda the same whether read forward or backward or from the centre to each end; while all the pādas together read the same either downwards or upwards, whether reading is begun at the centre or at each extremity. It can be represented in the following manner.

स	का	र	ना	ना	र	का	स
का	य	सा	द	द	सा	य	का
र	सा	ह	वा	वा	ह	सा	र
ना	द	वा	द	द	वा	द	ना
ना	द	वा	द	द	वा	द	ना
र	सा	ह	वा	वा	ह	सा	र
का	य	सा	द	द	सा	य	का
स	का	र	ना	ना	र	का	स

(2) Muraja (XIX. 29).

This Bandha has the syllables so arranged, that when the stanza is divided into its four padas (parts), each part reads the same straight forwards or crossways, like the braces of a drum. Therefore it is called Murajabandha. It is represented in the form of a diagram in the following manner.

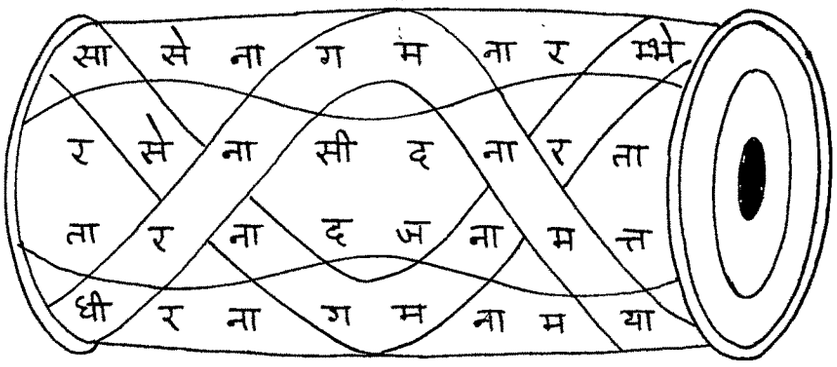

(3) Gomūtrikā (XIX. 46).

The arrangement of the syllables in the stanza is done in such a way as it reads the same either straight forward or crossways, following the order of the lines drawn from the first syllables. These lines are supposed to form a figure resembling a stream of urine passing from a cow and therefore it is called by that name. It is represented in the form of a diagram as under.

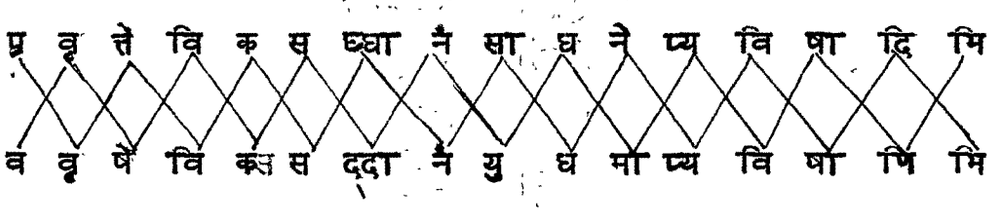

(4) Ardhabhramaka (XIX. 72).

The stanza has the syllables so placed that <u>the whole of the first half</u> reads the same straight forwards or downwards and <u>the whole of the second half</u> reads the same beginning with the first syllables and the last syllables upwards after the stanza is arranged according to its four pādas. It is as follows.

अ	मी	क	म	ति	के	नै	छ्वे
मी	ता	न	न्द	स्य	ना	श	नै
क	न	त्स	का	म	से	ना	के
म	न्द	का	म	क	म	स्य	ति

(5) Cakrabandha (XIX. 120).

It has the arrangement of letters in the form of a wheel from which it derives its name. The letter that is repeated forms the axle from which the reading begins. It is to be read first to the right, then downwards, again to the left and then upwards, afterwards from the top round the periphery. The first line of the verse forms the radii and the second line, together with the letters at the end of each of the radii, forms the circumference. It is represented in the form of a diagram in the following manner.

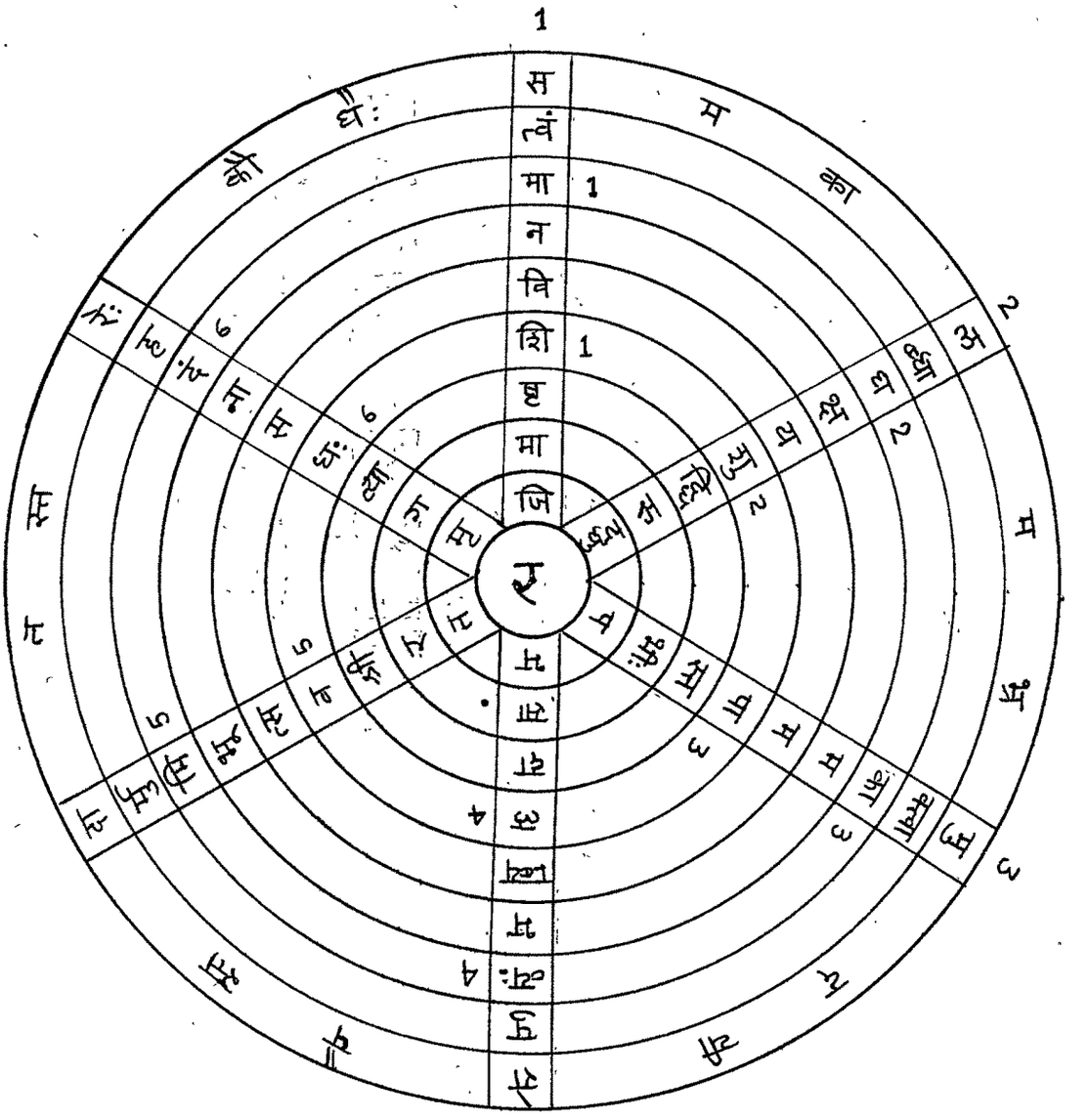

APPENDIX 10.
A List of Subhāsitas.

१. अनिलोडितकार्यस्य वाग्जालं वाग्मिनो वृथा T (II. 27)

२. अभिनिविष्टबुद्धिषु व्रजति व्यर्थकतां सुभाषितम् T (XVI. 43)

३. अरुच्यमपि रोगघ्नं निसर्गादेव भेषजम् T (XIX. 89)

४. अविलम्बितकृममहो महतामितरेतरोपकृतिमच्चरितम् T (IX. 33)

५. अस्तसमयेऽपि सतामुचितं खलु चरमेव पदम् T (IX. 5)

६. आनुकूलितया हि नराणामाक्षिपन्ति हृदयानि तरुण्यः T (X. 79)

७. आरूढः पतित इति स्वसंभवोऽपि
स्वच्छानां परिहरणीयतामुपैति T (VIII. 54)

८. इन्धनौघघनप्यग्निस्तृष्णा नात्येति पूषणम् T (II. 23)

९. उपकारपरं स्वभावतः सततं सर्वजनस्य सज्जनः T (XVI. 22)

१०. उपकृत्य निसर्गतः परेषामुपरोधं न हि कुर्वते महान्तः T (XX. 74)

११. उपदेशपराः परेष्वपि स्वविनाशाभिमुखेषु साधवः T (XVI. 41)

१२. कथापि खलु पापानामलमश्रेयसे यतः T (II. 40)

१३. कर्मोदारे कीर्तये कर्तुकामान्किंवा जात्याः स्वामिनो हेपयन्ति T (XVIII.23)

१४. किमिवाखिललोककीर्तितं कथयत्यात्मगुणं महामनाः T (XVI.31)

१५. किमु चोदिताः प्रियहितार्थकृतः कृतिनो भवन्ति सुहृदः सुहृदाम् T(IX.57)

१६. को विहन्तुमलमास्थितोदये वासरश्रियमशीतदीधितौ T (XIV. 8)

१७. गृहानुपेतुं प्रणयादभीप्सवो भवन्ति नापुण्यकृतां मनीषिणः T (I. 14)

१८. गृहीतुमार्यान्परिचर्यया मुहुर्महानुभावा हि निन्तान्तमर्थिनः T (I. 17)

१९. चतुर्थोपायसाध्ये तु रिपौ सान्त्वमपक्रिया T (II. 54)

२०. दधति ध्रुवं क्रमश एव न तु द्युतिशालिनोऽपि सहसोपचयम् T (IX. 29)

२१. न परेषु महोजसश्छलादपकुर्वन्ति मलिम्लुचा इव T (XVI. 52)

२२. व्यसनाय ससौरभस्य कस्तूरसूनस्य शिरस्यसूयति T (XVI. 20)

२३. नालम्बते दैष्टिकतां न निषीदति पौरुषे T
शब्दार्थौ सत्कविरिव द्वयं विद्वानपेक्षते TT (II. 86)

२४. नैकमोजः प्रसादो वा रसभावविदः कवेः T (II. 83)

२५. प्रलयोल्लसितस्य वारिधेः परिवाहो जगतः करोति किम् T (XVI.51)

२६. महतीमपि श्रियमवाप्य विस्मयः सुजनो न विस्मरति जातु किंचन T (XIII. 68)

२७. महात्मानोऽनुगृह्णन्ति भजमानानिपूनपि T (II. 104)

२८. महारम्भाः कृतधियस्तिष्ठन्ति च निराकुलाः T (II. 79)

२९. याति विकृतिमपि संवृतिमत्सु यन्निसर्गनिरवग्रहं मनः T (XV. 11)

३०. वचनैरसतां महीयसो न खलु व्येति गुरुत्वमुच्छ्रितैः T (XVI. 27)

३१. वर्षुकस्य किमपः कृतोन्नतेरम्बुदस्य परिहार्यभूषणम् T (XIV. 46)

३२. विधाय वैरं सामर्षं नरोऽरौ य उदासते T

३३. प्रक्षिप्योदर्चिषं कक्षे शेरते तेऽभिमारुतम् T (II. 42)

३४. विपक्षमखिलीकृत्य प्रतिष्ठा खलु दुर्लभा T (II. 34)

३५. विषतां निषेवितमपक्रियया समुपैति सर्वमिति सत्यमदः T (IX.68)

३६. सतीव योषित्प्रकृतिः सुनिश्चला पुमांसमभ्येति भवान्तरेष्वपि T (I.72)

३७. सत्यनियतवचसं वचसा सुजनं जनाश्चलयितुं क ईशते T (XV. 40)

३८. समूलघातमघ्नन्तः परान्नोद्यन्ति मानिनः T (II. 33)

३९. समौ हि शिष्टैराम्नातौ वर्त्स्यन्तावाभ्यः स च T (II. 10)

४०. सहसि प्लवगैरुपासितं न हि गुञ्जाफलमेति सोष्मताम् T (XVI.47)

४१. स्मर्तुमधिगतगुणस्मरणाः पटवो न दोषमखिलं खलुत्तमाः T (XV. 43)

४२. स्फुटमभिभूषयति स्त्रियस्त्वपैव T (VII. 38).

APPENDIX 11.

Māgha and Kālidāsa - a comparison from the point of view of their scholarship.

*

(1) Vedāntaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
I. 32,35,37	Kumāra (NSP. ed)
III. 65	II. 4,6,7,8,10-13
IV. 4	
XII. 55	
VII. 42	
XIII. 3,28, 40	
XIV. 59-64,66,67,70	
XIX. 87,93	
XX. 32,66,79	

(2) Sānkhyaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
I. 33	Raghu. XIII. 60
II. 59	
XIV. 19	
XV. 2,7,8,10,13-16.	

(3) Yogaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
IV. 55	Kumāra. III. 45,59
XIV. 62	

(4) Pūrva Mīmāmsā.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
XIV. 18-42	Kumara. VII. 47
II. 15,24	
XI. 41.	

(5) Dharmaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
II.	Raghu. I.66-67, XII.19.
	Śākuntala. VI. 25.

(6) Nītiśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
Appendix X.	Raghu. IX. 15.

(7) Jyotiṣaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
I. 75	<u>Raghu.</u>
II. 2,35,49,61,81	I. 46
III. 1,37,60,61	II.39 III. 13,22.
IV. 36	IV. 66
IX. 13,31,38	V. 36
X. 91	VII. 33
XI. 3,57	XI. 36
XIII. 22,61	XII. 25,28,29
XV. 92	XIII. 76
XVII. 41	XIV. 80

(7) Jyotiṣaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
	Raghu.
XVIII. 35	XVI. 44
XIX. 3	XVIII. 32
XX. 69	Kumāra.
	III. 43
	Śākuntala.
	VII. 22
	Mālavikā.
	Act. III.
	Ṛtusaṃhāra.
	III. 7

(8) Vyākaraṇaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
	Raghu.
I. 37, 38, 47, 51	XI. 56
II. 7, 47, 95, 112.	XII. 58
~~XX~~ X. 15, 23	XV. 7, 9
XVI. 80	
XIX. 75, 103	

(9) Kokaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
X	Raghu.
	XIX. 16,24,25,31.
	Kumāra. VII. 19.

(10) Āyurveda.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
II. 10,54,84,88,93,94,96.	Megha (Pu). 20
III. 72	Raghu.
IV. 28	III. 2
IX. 36	XII. 61
XII. 25	
XIV. 13	
XVI. 22	
XIX. 89	
XX. 76	

(11) Nātyaśāstra.

Māgha's Śiśu.	Kālidāsa.
II. 8	Kumāra.
X. 82	VII. 91
XIV. 50,63	Raghu.
XX. 44	X. 36

"तस्माद्भारत सर्वात्मा भगवान् हरिरीश्वरः।
श्रोतव्यः कीर्तितव्यश्च स्मर्तव्यश्चेच्छताभयम् ॥

– श्रीमद् भागवत २-१-५